

Προκείμενον // Прокі́менъ, γλῶσς ᾱ:

4. hlas // 4th echos

Oktoich: Prokimeny a iné responzoriá (Prepis a SPEV)

Oktoechos: Prokeimena and responsoria (Transcription and scores for singing)

1. Boh Hospod'

2. Svjat Hospod' Boh naš

3. Alliluia

4. Vsja koje dychanije

5. Prokimeny // Prokeimena

A Βοικῶν ἡ γᾶ, πομοζῇ ἡμῶν

B Іѡкѡ возвелѣиши насъ дѣла твоѧ гдѣ

C Господь услышитъ насъ

D Творѧи ѧгглы твоѧ дхѣ

E Μνησθησομαι του ονοματος σου

Pramene // Sources

Byz

Athens 2458 (1336 AD), f. 49v (quot. Troelsgard),
Jerusalem/Taphou 425 (14. stor./14th century), f. 140r
Patmos 221(AD 1179), f. 7r

Rus. ref.

S411 295r, S414 87v, S416 572v, S426 232r, S429 114v/118r, S430 166v/170v/206v/214r, S431 49v/64r,
S432 130r, S433 14v/63r, S434 226r/235r, S437 213v/219r/253v/262r, S446 161v/162v/189r
Pomor/Obichod 1911 37v/50r/130r, Pomor Oktaj 98v, S460 26r/31v; Kal = Kalašnikov 26v
SI Obichod Vsen. 33r/55r/94v, Obichod Lit. 10rv, Triod' 16v (alliluia)

RI

SI-Kiev (kyjevský nápev podľa SI) Lit. 12rv/ Vsen. 27r, S454 8r/122r, S457 8v
J005 245v (I/494), J672 110v/250v, J833 170r/173v, L1709 (18/187), L1816 71v

PP

J1086 (502), Choma 20, Bokšay 17, Bobák 121, Ba = súčasná ústna tradícia // actual oral tradition

Texty prokimenov // Texts of prokeimena

A. Utiereň v nedeľu // Sunday matins

Ανάστα Κύριε, βοήθησον ἡμῖν, καὶ λύτρωσαι ἡμᾶς, ἐνεκεν τῆς δόξης τοῦ ονόματός σου.
Στίχ. Ο Θεός, ἐν τοῖς ὡσὶν ἡμῶν ἠκούσαμεν.

Βοικρήνῃ γᾶν, помозѣ намъ, ѡ ѡзбавѣ насъ ѡмене твоегѡ рāдн.
Стихъ: Бже ѡушнѣма наснѣма ѡуслѣшахомъ:

B. Liturgia v nedeľu // Sunday liturgy

Ἰκω βοιβελήνισαλα δέλα τβοᾶ γᾶν, βεᾶ πρεμδᾶροετῆν εοτβορήλз εῖν.
Стихъ: Благословѣ дшѣ моѡ гдѡ, гдѡ бже моѡ, возбелѣнѣла εῖн εῖλω.

Ἄλληλῳ:

Наллцѣ, ѡ ѡспѣвѣн, ѡ црѣтѣдѣ истинны рāдн, ѡ крѡтѡстн, ѡ прāвды.
Возлюбѣлз εῖн прāвдѡ, ѡ возненавѣдѣлз εῖн беззакѡнѣ.

C. Večiereň na utorok // Vespers before Tuesday // Вз понедеѣльникъ вѣчера, глāсз ѡ:

Гдѣ ѡуслѣшнѣтз мѡ, внегдѡ воззвāтн мн кз немѡ.
Стихъ: Внегдѡ прнзвāтн мн, ѡуслѣша мѡ бгз прāвды моѡ.

D. Uiereň anjelom // Matins of the Angels (Ps. 103)

Творāн ѡгглы вбоᾶ дхн, ѡ слдгн вбоᾶ плāмень ѡгненнѡй.
Стихъ: Благословѣ, дшѣ моѡ, гдѡ: гдѡ бже моѡ, возбелѣнѣла εῖн εῖλω.

E.

Μνησθησομαι του ονοματος σου ...

Pomjanú ímja tvoje vo vsjākom ród'i i ród'i (Ps. 44)

Lokalizácia stupnice (cez transpozíciu) // The localization of the scale:

Vlastná stupnica notácie

// The scale of the notation:

a h c d e f g a

Čítanie cez transpozíciu v 4. hlase

// Reading through transposition in the 4th echos:

G a b^b c d e^b f g

Prepis // Transcription

1 – Boh Hospód'

S411																																																																																																				
S414																																																																																																				
S416																																																																																																				
S426																																																																																																				
S434																																																																																																				
S437																																																																																																				

S414   +

S416   +

S426   +

БЛА_ГО СЛО_ВЕ_НЪ ГРА_ДЫ_ И БО И_ МА_ГО_ СПО_ ДЕ_ НЕ.

S430

S431

S437

S429   +

S434

S433   +

S446   +

БЛА_ГО СЛО_ВЕНЪ ГРА_ДЫ_ И БО И_ МА_ГО_ СПО_ ДНЕ.

Pomor

S460

SI

S457

БЛА_ГО СЛО_ ВЕ_ ГРА_ДЫ_ БО И_ МА_ГО_ СПО_ ДНЕ.

L1709

БЛА_ГО СЛО_ ВЕ_ ГРА_ДЫ_ БО И_ МА_ГО_ СПО_ ДНЕ.

J005

БЛА_ГО СЛО_ ВЕ_ ГРА_ДЫ_ БО И_ МА_ГО_ СПО_ ДНЕ.

2 – Svjat Hospod' Boh naš

S416			
S414			
S411			
S426			
S431			
S437			
S446			

КА ТЪ ГО СПО ДЪ БО ГЪ НА ШЪ.

Pomori

SI

КАТЪ ГО СПОДЪ БОГЪ НАШЪ.

J672

СѢЗЪ ГО ДЪ БЪЗЪ НШЪ СѢЗЪ ГО ДЪ БЪЗЪ НШЪ

J672

СѢЗЪ ГО ДЪ ГО ДЪ БЪЗЪ НШЪ ГО ДЪ БЪЗЪ НШЪ СѢЗЪ ГО ДЪ БЪЗЪ НШЪ.

Choma

СѢЗЪ ГО СПО БЪЗЪ НА СѢЗЪ ГО СПО БЪЗЪ НАШЪ СѢЗЪ ГО СПО БЪЗЪ НАШЪ.

Bokšay

СѢЗЪ ГО СПО БЪЗЪ НА СѢЗЪ ГО СПО БЪЗЪ НАШЪ СѢЗЪ ГО СПО БЪЗЪ НАШЪ.

3 – Alliluia

S416
A ΛΕ ΛΟΥ Η Α Α ΛΕ ΛΟΥ Η Α Α ΛΕ ΛΟΥ Η Α.
S431
S411
S414
S426
S429
S430
S433
S437
A ΛΗ ΛΟΥ Η ΙΑ Α ΛΗ ΛΟΥ Η ΙΑ Α ΛΗ ΛΟΥ Η ΙΑ.
Pomor

Pomor

A ΛΗ ΛΟΥ Η Α Α ΛΗ ΛΟΥ ΙΑ Α ΛΗ ΛΟΥ Η Α.

S460

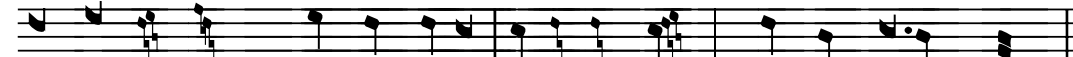
A ΛΗ ΛΟΥ Ι Α Α ΛΗ ΛΟΥ Ι Α Α ΛΗ ΛΟΥ Ι Α.

SI

A ΛΗ ΛΟΥ Ι Α Α ΛΗ ΛΟΥ Ι Α Α ΛΗ ΛΟΥ Ι Α.

J672

A ΛΗ ΛΧ Ω Α ΛΗ ΛΧ Ω

J672

Α ΛΗ ΛΧ Ω Α ΛΗ ΛΧ Ω Α ΛΗ ΛΧ Ω Α ΛΗ ΛΧ Ω.

Choma

A ΛΗ ΛΧ ΙΑ Α ΛΗ ΛΧ ΙΑ Α ΛΗ ΛΧ ΙΑ Α ΛΗ ΛΧ ΙΑ Α ΛΗ ΛΧ ΙΑ .

Bokšay

A ΛΗ ΛΧ ΙΑ Α ΛΗ ΛΧ ΙΑ Α ΛΗ ΛΧ ΙΑ.

4 – Vsja koje dychanije

Всѧ ко_ε ды_ха_ нї_ε да хвѧ́ ѡи го_ спо_да.

Всѧ ко_ε ды_ха_ нї_ε

да хвѧ́ ѡи го_ спо_ да да хвѧ́ ѡи го_ спо_ да.

Всѧ ко_ε ды_ха_ нї_ε

да хвѧ́ ѡи го_ спо_ да да хвѧ́ ѡи го_ спо_ да.

5 – Prokimeny // Prokimena

A „Voskresní Hóspodi pomozí nám“

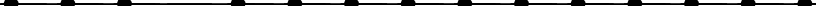
S430	Σ	ⲥ	= <u>ⲗ</u>	Ⲙ	ⲙ	ⲛ	ⲏ	Ⲑ	ⲑ	Ⲓ	ⲓ	Ⲕ	ⲕ	Ⲍ		
Pomor	Σ	Ⲧ	= <u>ⲗ</u>	Ⲙ	ⲙ	ⲛ	ⲏ	Ⲑ	ⲑ	Ⲓ	ⲓ	Ⲕ	ⲕ	Ⲍ		
	Ⲗ	ⲟⲥ	ⲓⲣⲉ	ⲥⲏⲏ	ⲓⲱ	ⲥⲡⲟ	ⲁⲏ	ⲡⲟ	ⲙⲟ	ⲫⲏ	ⲡⲁⲙⲃ	ⲏ	ⲏⲫ	ⲃⲁ	ⲅⲏ	ⲡⲁⲥⲃ

Pomor

S460

SI, SI-Kiev

S454

L1709

J833

Choma

Bobák

Воскресни го сподни по моџи на н нџ ба би на

Bokšay

Воскресни го сподни по моџи на н нџ ба би на

L1816

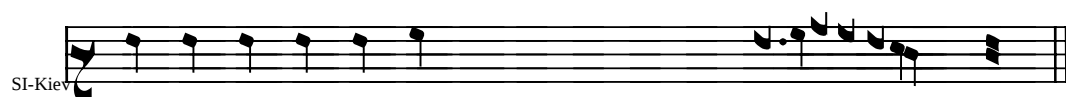
ВОС_КРЕ_СНИ ГО_ СПО_ ДН

S430 L L L

Pomor L L L

ИМЕНЕ ТВОЕГО РА ДИ.

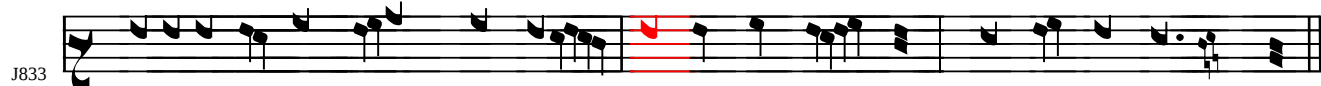
И МЕНЕ ТВОЕГО РА ДИ.

ПО МО ЗИ НА И НЗ БА ВИ НА И МЕНЕ ТВОЕГО РА ДИ.

И МЕНЕ ТВОЕГО РА ДИ. ТВОЕГО РА ДИ ТВОЕГО РА ДИ

ИМЕНЕ ТВОЕГО РА ДИ. ТВОЕГО РА ДИ ТВОЕГО РА ДИ

ИМЕНЕ ТВОЕГО РА ДИ. ИМЕНЕ ТВОЕГО РА ДИ

И МЕНЕ ТВОЕГО РА ДИ. И НЗ БА ВИ НА ИМЕНЕ ТВОЕГО РА ДИ.

B „Jáko vozveličišasja d'ílá tvojá Hóspodi“

S411		L	L	L	L	у	L	L	L	L	L	L	L	L
S426		L	L	L	L	L	L	L	L	L	L	L	L	L
S430		L	L	L	L	L	L	L	L	L	L	L	L	L
S434		L	L	L	L	L	L	L	L	L	L	L	L	L
S433		L	L	L	L	L	L	L	L	L	L	L	L	L
S437		L	L	L	L	L	L	L	L	L	L	L	L	L
		КО	ВОУ_	ВЕ_	АН_	УН_	ША_	СА_	ДБ_	ЛА	ТВО_	ІА	ГО_	СПО_ ДН

SI

SI-Kiev

J833

J672

 ΚΟ ΒΟΥ_ΒΕ_ΛΗ_ΥΗ_ΣΑ_Σ ΔΉ_ΛΑ ΠΒΟ_Α_ΓΟ_ΣΠΟ_ΔΗ

Choma

КО БОУ_БЕ_ АН_ ЧН_ ША_ СЪ_ ДЪ_ ЛА_ ПКО_Ъ_ ГО_ СПО_ ДН

Bokšay

 КО БОУ БѢ АН ЧН ША СЯ ДѢ ЛА ПКО СЯ ГО СПО ДИ

S411

L L *~ ~ * = ʘ L = / = \ +
 L L *~ ~ * = L L = / = \ +
 L L L L L L L ʘ = / L = +
 L L L L L L ʘ = / / = / +
 L L L L L L ʘ = / / = +

S426

S430

S434

S433

S437

всѧ прѣ_моу_дро_сти_ю съ_тво_ри_лъ_е_си.

SI

SI-Kiev

всѧ прѣ_мѧ_дро_сти_го со_тво_ри_лъ_е_си.

J833

и всѧ прѣ_мѧ_дро_сти_го со_тво_ри_лъ_е_си

J672

всѧ прѣ_мѧ_дро_сти_го со_тво_ри_лъ_со_тво_ри_лъ_е_си

Choma

всѧ прѣ_мѧ_дро_сти_го со_тво_ри_лъ_е_си

Bokšay

и всѧ прѣ_мѧ_дро_сти_го со_тво_ри_лъ_е_си

J833

CO_ МБӨ_И €_ CH CO_ МБӨ_И €_ CH.

[illegible]

Choma

ВСА, ПР_Е_ МХ_ ДО_ СПИ_ГО_ СО_ ПКО_ РН_ Е_ СН_.

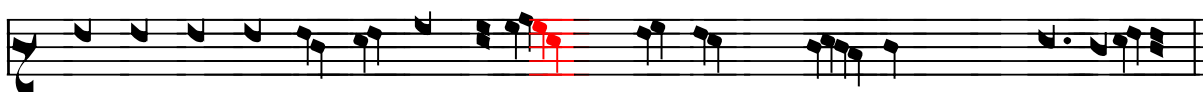
Bokşay

и БҢҢ ПҢҢ МҢҢ ДҢҢ СҢҢ-ГО СҢҢ ПҢҢ ҚҢҢ Е СҢҢ.

C „Hospód' uslýšit mja“

S430
 S437
 S4446
 S429
 S432
 S431
 Го_спѡ оу_ слы_ши ма_ е_ гда_ взо_воу_ кне_ моу_

Kal

Pomor 1

Pomor 2

SI-Kiev

Го_спѡ оу_ слы_ши ма_ вне_ гда_ во_ рба_ни ми кне_ ма_

SI-Kiev

вне_ гда_ во_ рба_ни ми во_ рба_ни ми кне_ ма_

D „Tvorjáj ánhely svojá dúchy“

Jerusalem, Taphou 425 (14th century), f. 140r

G

T425 ⲓ — ˘ ˆ / > > ˘ — / > > ˘ ˘
Ο ποι-ων τους αγ- γε-λους αυ-του πνευ-μα- τα και τους ...

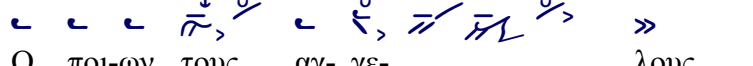
stich.

G

T425 ⲓ — ˆ / > > ˘ ˆ / > > — / > >
Ευ- λο- γει η ψυ- γη μου τον κυ- ρι- ον

Patmos 221(AD 1179), f. 7r

P221

P221

Ο ποι-ων τους αγ- γε- λους

P221

P221

αυ-του πνευ- μα- τα

SI

ТВО РАИ АНГЕЛЫ СВОА ДОУХИ И СЛОУГИ СВОА ПЛА МЕНЬ ШГ_ НЕ_ НЫИ.

SI-Kiev

ТВО РАИ АНГЕЛЫ СВОА, ДХИ И СЛХИ СВОА, ПЛА_ МЕ ШГ_ НЕ_ НЫ."

Ba

ТВО РАИ АНГЕЛЫ СВОА, ДХ_ ХИ И СЛХ_ ГИ СВОА, ПЛА_МЕ ШГ_ НЕ_ НЫ"

И СЛХИ СВОА ПЛАМЕ ШГ_ НЕ_ НЫ."

E „Pomjanú ímja tvoje vo vsjákom ródi i ródi“

Athens 2458 (1336 AD), f. 49v (quot. Troelsgard)

Resp. 1

A2458 Mνη-σθη- σο-μαι του ο- νο- μα- τος σου

A2458 εν πα- ση γε- νε- α και γε- νε- α.

stich.

A2458 Α- κου-σον θυ- γα- τερ και ι- δε και κλι-νον το ους σου.

Resp. 2 (klerik část 1 ako vyššie, ľud část 2 nasledovne:)

A2458 ... εν πα- ση γε- νε- α και γε- νε- α.

Resp. 3 (omofonaris)

A2458 ... εν πα- ση

A2458 γε- νε- α και γε- νε- α.

Rozbor // Analysis

Nápev prokimenov a responzov je napriek rozličným žalmovým veršom pomerne jednotný, s výnimkou spevu Boh Hospód, ktorý má svoje osobitosti a budeme sa mu venovať v samostatnej kapitole.

Nápev je charakteristický úvodnou deklamáciou na tóne *d*, po ktorej nasleduje niekoľko melodických vln, ktoré sa viažu na ucelené úseky textu. Kým vo vlastnej ruskej tradícii môžeme pozorovať jednu melodickú vlnu, v ruténskej tradícii sú vlny až tri (v prostopení dve) .

// The melodies of prokeimena and other responsa are variants of the same basic model, despite different texts – verses of the psalms. Only *Theos Kyrios* differs and it will be treated in a separate chapter.

The melody consists of a leading-in declamation based on *d*, followed by several waves, strictly bound with logically closed portions of a text. In the Russian tradition there is only one melodic wave, in the Ruthenian tradition there are three waves (in Prostopinije only two).

Ruský ZR // Russian Znamenny Rospev

Finálny tón // The final tone

V ruskej tradícii sú nápevy prokimenov doložené až v neumových rukopisoch v 16. storočí. Text prokimenov je prostý, bez opakovania slov. Nápev pozostáva z dlhej deklamácie a melizmatického zakončenia na posledných slabikách. Nápevy u staroobradovcov a v notových zborníkoch zodpovedajú takmer presne neumovým predlohám.

Za pôvodný a najpresnejší model považujeme prokimen 5A v S430 a u staroobradovcov. Ten sa končí na tóne G, čo je v dobrom súlade s byzantskou teóriou.

Vlastnú melódiu – na posledných dvoch slabikách – tvorí vlna zostupujúca od *d* ku *G*.

// In the Russian tradition the prokeimena and responsa appear not sooner than in the 16th century. The psalmic text is without repetition. The melody consists of a long declamation and a long melismatic ending on the last syllables. The melodies in the books of Old Believers and in sources with modern notation are mostly in good accordance with the neumes.

We consider that the prokeimenon 5A in S430 and at Old Believers is the most precise and authentic melodic model. It ends on *G*, in good accordance with the Byzantine theory.

The very melody (on the last two syllables) is formed as a wave descending from *d* to *G*.

S430 LL L = / UU = : ♪ ♫ || = / || = + L ♪ ♪ ♪ L ♪ ♪ ♪

Pomor LL L = / UU = : ♪ ♫ ♪ ♪ = ♪ || = + ♪ ♪ ♪ ♪ = ♪ ♪ ♪

Pomor

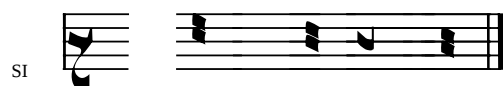
ра_ дн.

V takmer všetkých ostatných prípadoch sa ruské prokimeny a responzá končia na tóne *b*, čo v kontexte normatívnej stupnice 4. hlasu nedáva zmysel. Z ďalších variantov prokimenú 5A však možno vidieť, že ukončenie na *b* vzniklo (nedbajúc na normatívne stupnice) jednoduchým vynechaním posledných motívov melodickéj vlny:

// In nearly all other cases the Russian prokeimena and responsa end on the tone b^b , in contradiction with the normative scale of the 4th echos. However, other variants of 5A explain this phenomenon – the ending on b^b was caused by a simple omitting of the last motives of the melodic wave:

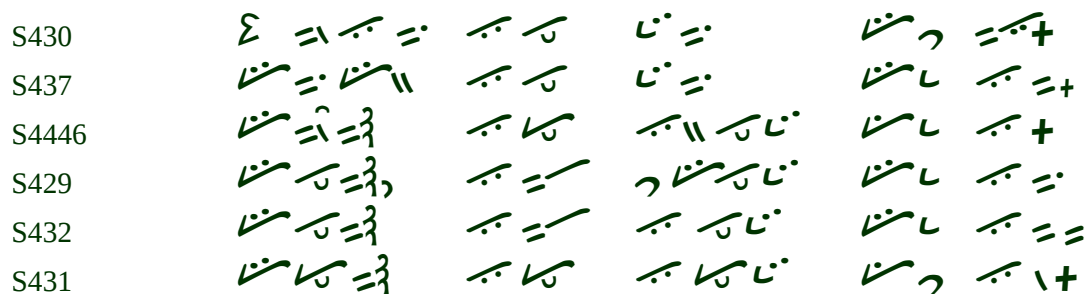

РА. ДН.

Výnimkou v korpuse všetkých skúmaných nápevov je prokimen 5C s bohatšou melódiou a končiaci sa buď na tóne *d* (v súlade s teóriou, avšak nie s neumami) alebo na tóne *c*, čo je pravdepodobne úmyslená transpozícia pôvodného zakončenia na *G*.

// An exception in the whole corpus under research is the prokeimenon 5C with a more elaborate melody and ending on *d* at Kalashnikov (in accordance with the theory, but not with so much the neumes) or on *c*, probably after a transposition of the original ending on *G*.

Deklamačný prívod // The leading-in declamation

Prívod tvorí deklamácia na tóne *d*, ku ktorej sa spravidla vystupuje od tónu *b*. Pred kadenčnou vlnou môže (ale nemusí) stáť štandardný *pokles*.

S446	Σ L L	\ ㄣ ㄣ	S437
S433	Σ L L L L	ㄣ ㄣ ㄣ	
S429	ㄣ L ㄣ L L	ㄣ ㄣ ㄣ	Pomor
Pomor			
S460			
S431	Σ L L	L L ㄣ	
S430	Σ L L L L	L L ㄣ	S437
SI			
S433/37	Σ L L L ㄣ L L L ㄣ L L L	ㄣ ㄣ	
SI			
S430	Σ ㄣ ㄣ L L L		
Pomor	Σ ㄣ ㄣ ㄣ L L L		
Pomor			

Koncový motív // The closing motif

Súhrn najčastejších typov kadencií s ukončením na tóne *b*, s výberom približne zodpovedajúcich neumových sekvencií. // The most common cadences ending on *b^b* and a list of more or less fitting neumatic sequences.

S426	ㄥ	ㄣ	ㄣ	+	
S411	ㄥ	ㄣ	ㄣ	+	
S430	ㄣ	ㄣ	ㄣ	+	
S416	ㄣ	ㄣ	ㄣ	+	
S416	ㄣ	ㄣ	ㄣ	+	
S411	ㄣ	ㄣ	ㄣ	+	
S431	ㄣ	ㄣ	ㄣ	+	
S446	ㄣ	ㄣ	ㄣ	+	
S437	ㄣ	ㄣ	ㄣ	+	
S414	ㄣ	ㄣ	ㄣ	+	
Pomor	ㄣ	ㄣ	ㄣ	ㄣ	
Pomor					
SI					
SI					
S437	ㄣ	ㄣ	ㄣ	+	
S429	ㄣ	ㄣ	ㄣ	+	S430
S433	ㄣ	ㄣ	ㄣ	+	
S460					
SI					

Kompozičná štruktúra // The compositional structure

Nápevy prokimenov v ruténskych irmologionoch vo väčšine prípadov pozostávajú z deklamácie a trojice melodických vln. Ukončenie jednotlivých vln je v prepisoch označené zvislou “taktovou” čiarou.

Prvá vlna sa napája na deklamáciu vzostupom na tón e^b a po prípadnom d-f motíve zostupuje k tónu c (c-vlna). Stojí na posledných slovách predpísaného žalmového responza. Ďalšie dve vlny sa už viažu na opakované slová responza (okrem upraveného L1816). Z melodického hľadiska druhá vlna opäť predstavuje oblúk cez e^b ku c (c-vlna), kým posledná vlna sa končí o terciu nižšie na tóne a (a-vlna).

Opakovanie posledných slov verša je ruténskym špecifikom. Pravdepodobné vysvetlenie tohto javu vychádza z predpokladu, že pôvodne (v čiastočnom súlade s dnešnou obnovenou praxou) prokimen spievali čtec (Č) a kantor/ľudia (Ľ) striedavo nasledovne:

	Č: prokimen	(deklamácia na 1 tóne, môže sa vynechať)
1.	Ľ: prokimen	(spev)
	Č: verš	(deklamácia na 1 tóne)
2.	Ľ: prokimen	(spev)
	Č: prvá časť prokimen	(deklamácia na 1 tóne)
3.	Ľ: druhá časť prokimen	(spev)

Predpokladáme, že pri speve 1. a 2. sa spieval prokimen len po ukončení prvej vlny, tj. bez opakovania slov. Túto hypotézu potvrdzujú tvary prokimenov tzv. kyjevskej tradície, ktoré sa väčšinou končia prvou vlnou. Na konci, po čtecovom deklamovaní prvej polovice prokimen, kantor alebo ľudia nadviazali druhou polovicu s melódiou c-vlny a na zdôraznenie ukončenia zopakovali ukončenie so záverom o terciu nižšie (a-vlna). Takéto ukončenie (jedna c-vlna + a-vlna je doložené v speve Boh Hospód’).

V určitom období, ešte pred prvým písomným zaznamenaním prokimenov v RI, sa prestali spievať verše prokimenov a vymizol dialóg čteca s kantorom/ľuďmi. Prokimen sa teda spieval iba raz a pre formálnu úplnosť sa k nemu ešte pridalo ukončenie z bodu 3.

// The prokimen in the Ruthenian tradition mostly consist of a declamation and three melodic waves in the end. In our transcriptions the end of a melodic wave is marked by a vertical “bar” line.

The first wave (c-wave) follows the declamation and ascends to e^b , and after a short d-f motif descends to c . This wave expresses melodically the last words of the responsum. The next two waves are a repetition of the last words (not so in the radically redacted L1816). Melodically, the second wave is again a c-wave and the last wave descends a third lower (a-wave).

The repetition of the last words is a Ruthenian peculiarity. Its origin can be explained through an assumption, that originally (in partial accordance with the actual restored practise) the prokimenon was sung in turns by a lector (L) and a chanter/chorus (Ch) as follows:

	L: prokeimenon	(deklamation on one pitch, optional)
1.	Ch: prokeimenon	(melodic singing)
	L: verse	(deklamation on one pitch)
2.	Ch: prokeimenon	(melodic singing)
	L: prokeimenon part one	(deklamation on one pitch)
3.	Ch: prokeimenon part two	(melodic singing)

We assume that in the instances 1., 2. the prokeimenon was sung to the end of the first c-wave, without repetitions. This hypothesis may be confirmed by the prokeimenon melodies in the “Kievan tradition”, mostly ended by the first c-wave. In the instance 3 the chanter/chorus completed the prokeimenon with the c-wave and to signalize the very end, he added one more wave descending to a . A similar ending (a single c-wave + a-wave stands in the end of *Theos Kyrios*).

In some period, for unknown reasons, the dialogue of the lector and chanter/chorus disappeared. The prokeimenon was sung only once (without a verse) and to preserve some formal sense of completeness, the melodic part 3. was added.

Finálny tón // The final tone

Za predpokladu, že platí hypotéza naznačená vyššie, základná formula ruténskych prokimenov sa končí na tóne *c* a ide o analógiu jednoduchých priebežných popevkov typu c2. Celkové ukončenie na tóne *a* v kontexte normatívnej stupnice 4. hlasu nedáva zmysel. Vysvetliť ho možno tromi spôsobmi, ktoré sa navzájom nevylučujú:

- záverečné zníženie o terciu z dôvodov čisto estetických, bez úmyslu o normatívnosť v kontexte stupníc
- nedotiahnuté klesanie k tónu G
- pripodobnenie sa zneniu záverečných formúl stichov a stichír 4. hlasu, aplikované o kvartu nižšie

// Under assumption of the hypothesis mentioned above, the basic formula of the Ruthenian prokeimena ends on *c* and it is probably a variant of a simple transient formula c2. The final tone *a* in the very end does not fit the parametres of the normative scale in the 4th echos. This phenomenon may be explained in three ways, mutually not contradicting:

- a final descension a third lower for purely aesthetical reasons, with no intention to fit the modal norms
- an incomplete descension to G
- an attempt to imitate the last formulae in stikhera and the stikhoi of the 4th echos, but applied a fourth lower

Deklamačný prívod // The leading-in declamation

Prívod tvorí vzostup od *b* na deklamáciu na tóne *d*, s prípadným dočasným odklonom k tónu *f*.

// The *leading-in* motif is an ascent from *b^b* to a declamation on *d*, with an optional local switch to *f*.

The image displays six staves of musical notation, each representing a different instance of a 'leading-in declamation' motif. The staves are labeled on the left as S454, L1816, J672, L1709, J833, and J833. The notation is written on a five-line staff using eighth and sixteenth notes. A vertical yellow bar is placed at the end of each staff, marking the conclusion of the motif. The motifs show a general upward trend in pitch, starting from a lower note and ascending to a higher note, with some variations in the specific notes used.

Koncový motív // The closing motif

Súhrnný prehľad trojice melodických vln. // A parallel list of variants of the three melodic waves.

The image displays a musical score with three melodic waves labeled I, II, and III. The score consists of eight staves, each with a label on the left: J672, J672, J672, L1816, S454, J833, J833, and L1709. A yellow vertical bar highlights the first measure of each staff. A cyan rectangular box highlights the first measure of the fourth staff (L1816) and the first measure of the fifth staff (S454).

Prvá vlna sa pohybuje po kostre $e^b d e^b d c$. V L1816 a S454 môžeme všimnúť zníženie **d-f** motívu o terciu.

Druhá vlna je skrátenou ozvenou prvej, s nejednotnou kostrou.

// The first wave proceeds on the skelet $e^b d e^b d c$. In L1816 and S454 we observe shifting the **d-f** motif a third lower. The second wave is a shortened echo of the first one, with no fixed skelet – at least in the sources under investigation.

Kyjevský rospev // The Kievan chant

Ako “kyjevský rospev” (KR) sa označuje ruténska tradícia, ktorá je zapísaná v ruských prameňoch ako alternatíva k vlastným liturgickým spevom. V tejto kategórii sa nachádza mnoho spevov, ktoré dopĺňajú korpus variantov z RI. Na druhej strane treba brať do úvahy fakt, že v ruských knihách zapísané ruténske spevy prešli určitou redakčnou úpravou a nemusia preto predstavovať autentickú ruténsku tradíciu.

// The “Kievan chant” (KR) is a Ruthenian chant in origin, written down or printed in Russian books. Under this label there are many chants or variants, that are not found in RI. However, all of them underwent some redactional adjustments and so they are not an authentic Ruthenian tradition in all aspects.

Deklamačný prívod // The leading-in declamation

Koncový motív // The closing motif

Väčšina zapísaných prokimenov KR má nápev s jednou c-vlnou na konci. Iba pondelkový (na utorok) prokimen večierne je zapísaný v plnom, trojvlnovom znení. Koncový tón c je dôsledkom redakčnej úpravy.

// Most prokimenon of the KR have only a short melody with one c-wave in the end. Only the prokimenon on vespers for tuesday is written down in complete 3 waves. The finalis c is an editors change.

Porovnanie prokimenov RI a KR // Comparing the settings of RI and KR

S výnimkou upravenej finály a nepodstatných odchýliek v ornamentácii plná melódia KR presne zodpovedá nápevom RI, a to najmä J833 a L1709.

// With exception of the edited finalis and some minor differences in ornamentation the setting of KR fully corresponds to the melodies of RI, especially J833 and L1709.

The image displays a musical score comparison across three staves. The top staff, labeled 'KR', is written in black ink and features a complex melody with many ornaments. The middle staff, labeled 'J833', and the bottom staff, labeled 'L1709', are written in purple ink and show a simpler, more direct version of the melody. A vertical yellow bar is positioned at the beginning of the staves, highlighting the initial measures. The notation includes various note values, rests, and ornaments, with the KR version being significantly more decorated than the RI versions (J833 and L1709).

Prostopenie // Prostopinije

Prokimeny 4. hlasu v prostopení vychádzajú z ruténskych nápevov. Na rozdiel od nich ich ukončenie tvoria iba dve vlny. Prvá c-vlna je iba jedna, kým záverečná a-vlna je dlhšia a spája sa s polovicou textu responza.

// The prokimenya in Prostopinije are based on Ruthenian roots. The declamation is followed by only two waves, a single c-wave and an a-wave, which is longer than RI, applied to a longer portion of the responsum.

Deklamačný prívod // The leading-in declamation

Deklamačný prívod v prostopení sa z tónu *d* môže pri dlhšom texte dvihnúť ešte o terciu vyššie – tento jav sme mohli pozorovať už v L1709, J833.

// The leading-in declamation in Prostopinije may be raised up from *d* a third higher, as it was observed in L1709, J833.

The image displays six staves of musical notation, each representing a different voice or part: J1086, Choma, Choma, Bokšay, Bobák, and Ba. The notation is written on five-line staves with a treble clef. A vertical yellow bar is positioned across all staves, indicating a specific point in the music. The notation consists of various note values (quarter, eighth, and sixteenth notes) and rests, showing the melodic lines for each part.

V prešovskej tradícii sa objavuje na začiatku kvartový skok z tónu *F* a nové miesto predelu textu na dve časti. V aktuálnej ústnej tradícii sa v niektorých prípadoch zjednodušuje prechod medzi deklamáciou a prvou vlnou.

// In the Prešov tradition a leap *F-b^b* in the beginning appears and a new position of closing the first colon. In the contemporary oral tradition in some cases the transition between the declamation and the first wave is simplified.

Koncový motív // The closing motif

Koncový motív pozostáva z iba jednej c-vlny a záverečnej a-vlny. Prechod medzi oboma vlnami tvorí výrazný preklenujúci motív c-e^b, ktorý v RI nebol prítomný alebo bol súčasťou a-vlny.

// The closing motif consists of only one c-wave and one a-wave. Both waves are bound by a transitional motif c-e^b, which was not present in the versions of RI or it was a part of the a-wave.

The image displays a musical score for six staves, each representing a different version or part. The staves are labeled on the left: J1086, Choma, Bokšay, Bokšay, Bobák, and Ba. A yellow vertical bar highlights the first measure of each staff. The Choma staff has red markings on the second and third measures. The Bokšay staffs have a sharp sign on the fifth measure. The musical notation consists of notes and rests on a five-line staff.

Porovnanie prokimenov RI a prostopenia // Comparing the settings of RI and Prostopinije

Nápev prostopenija vychádza zo starších ruténskych melódií. Na niektorých miestach sa zvýšil o terciu, stratil jednu z c-vln a v niektorých ohľadoch sa zjednodušil.

// The setting of Prostopinije has its roots in the Ruthenian tradition. The melody was locally raised a third up, it lost one of the c-waves and some motives were simplified.

Deklamácia // Declamation

J672

L1709

J833

J1086

Bokšay

Ukončenie // Conclusion

J672

J833

L1709

J1086

Choma

Bokšay

Boh Hospód' // Theos Kyrios

Spev Boh Hospód' je doložený iba v ruských a niekoľkých starších rutenských prameňoch. V rutenskom prostredí a v prostopení bol vytlačený melódiou *bulharského rospevu*.

// The chant Theos Kyrios is found only in Russian and several older Ruthenian sources. In the Ruthenian context and in Prostopenije it was replaced with the melody of *Bulgarian chant*.

Deklamačná časť je na rozdiel od ostatných prokimenov dvojdielna a osciluje medzi tónmi *b* a *d*.

// The in-leading declamation consists of two similar parts, both oscilating between *b^b* and *d*.

S433/46

S411/14

Б⁰ ГО_ СПО_ ГА_ ЕН_ СЪ_ НА^ω

S414/26

S433/46

S431

БАА_ГО САО_ БѢ_ ГЪ_ ДИ''

Ukončenie // Conclusion

S431

S429

S433

Pomor

S460

ВО И_ МА ГО_ СПО_ ДНЕ.

S457

L1709

J005

ВО И_ МА_ ГО_ СПО_ ДНЕ.

Ruský nápev v závere približne zodpovedá prokimenovým melódiám, tvoreným zostupnou vlnou od e^b ku b . Ruténsky nápev je ukončený formálne jednou a-vlnou, avšak jej dlhšia melódia je v skutočnosti zjednodušením spojenia prokimenovej c-vlny (druhej) a a-vlny:

// The Russian melody in its conclusion corresponds to the standard cadence of the prokeimena. The Ruthenian melody ends with a composite wave consisting of a simplified second c-wave and an a-wave of prokeimena.

S457

L1709

J672

L1816

S454

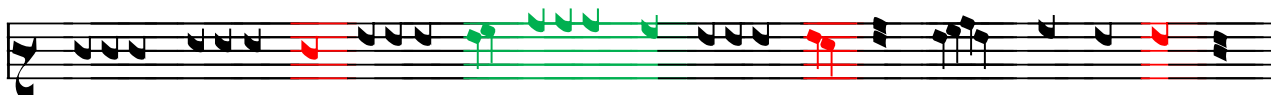
Úpravy na spev // Scores for singing

Model

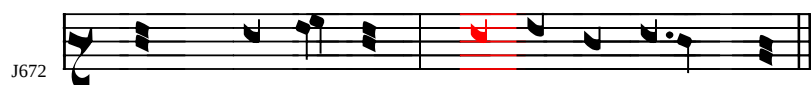
RI

J672 / 833

resp. 1, 2

resp. 3

Prostopenie // Prostopinije

Choma / J1086

resp. 1, 2

resp. 3

Bokšay

resp. 1, 2

resp. 3

Bobák

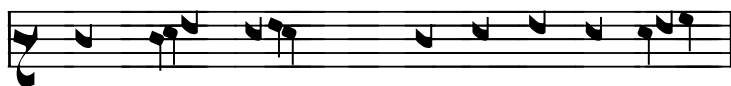
resp. 1, 2

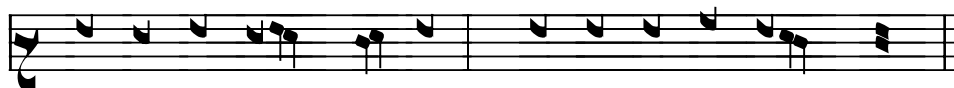
resp. 3

1 – Boh Hospód'

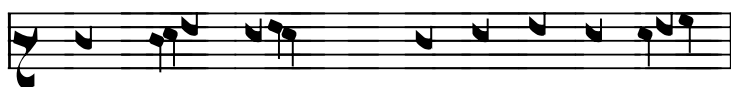

Б⁰ ГО СПО И ГА БН СЪ НА

БАА ГО САО БѢ ГРА ДИ БО И МА ГО СПО ДНѢ.

Posledný // the last repeating

Б⁰ ГО СПО И ГА БН СЪ НА

БАА ГО САО БѢ ГРА ДИ БО И МА ГО СПО ДНѢ.

2 – Svjat Hospod' Boh naš

RI

Сѡѡ́ ГО_ СПО́ БГЪ́ НА́ Сѡѡ́ ГО_ СПО́ БГЪ́ НАШЪ́ Сѡѡ́ ГО_ СПО́ БГЪ́ НАШЪ́.

Сѡѡ́ ГОСПО́ БГЪ́ НА́ Сѡѡ́ ГОСПО́ БГЪ́ НАШЪ́

Сѡѡ́ ГО_ СПО́ БГЪ́ НАШЪ́ Сѡѡ́ ГО_ СПО́ БГЪ́ НАШЪ́.

Bokšay

Сѡѡ́ ГО_ СПО́ БГЪ́ НА́ Сѡѡ́ ГО_ СПО́ БГЪ́ НАШЪ́ Сѡѡ́ ГО_ СПО́ БГЪ́ НАШЪ́.

Сѡѡ́ ГОСПО́ БГЪ́ НА́ Сѡѡ́ ГОСПО́ БГЪ́ НАШЪ́

Сѡѡ́ ГО_ СПО́ БГЪ́ НАШЪ́ Сѡѡ́ ГО_ СПО́ БГЪ́ НАШЪ́.

Bobák

Сѡѡ́ ГО_ СПО́ БГЪ́ НА́ Сѡѡ́ ГО_ СПО́ БГЪ́ НАШЪ́ Сѡѡ́ ГО_ СПО́ БГЪ́ НАШЪ́.

Сѡѡ́ ГОСПО́ БГЪ́ НА́ , Сѡѡ́ ГОСПО́ БГЪ́ НАШЪ́

Сѡѡ́ ГО_ СПО́ БГЪ́ НАШЪ́ Сѡѡ́ ГО_ СПО́ БГЪ́ НАШЪ́.

3 – Alliluia

RI

А АН АХ І А, А АН АХ І А, А АН АХ ІА.

А АНАХІА АНАХІА

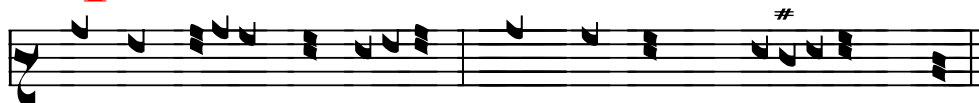
А АН АХ І А А АН АХ І А.

Bokšay

А АН АХ І А, А АН АХ І А, А АН АХ І А.

А АНАХІА АНАХІА

А АН АХ І А А АН АХ І А.

Bobák

А АН АХ І А, А АН АХ І А, А АН АХ І А.

А АНАХІА АНАХІА

А АН АХ І А А АН АХ І А.

4 – Vsja koje dychaniye

RI

Всѣкоѣ ды_ханіе да хвѣ́ лн̃ го_ спо_ да.

Всѣкоѣ дыханіе

да хвѣ́ лн̃ го_ спо_ да да хвѣ́ лн̃ го_ спо_ да.

Bokšay

Всѣ_ко_ є ды_ха нї_ є да хвѣ́ лн̃ го_ спо_ да

Всѣкоѣ дыханіе

да хвѣ́ лн̃ го_ спо_ да да хвѣ́ лн̃ го_ спо_ да.

Bobák

Всѣкоѣ ды_ха нї_ є да хвѣ́ лн̃ го_ спо_ да

Всѣкоѣ дыханіе

да хвѣ́ лн̃ го_ спо_ да да хвѣ́ лн̃ го_ спо_ да.

5 – Prokimeny // Prokimena

A. Utireñ v nedeľu // Sunday matins

RI

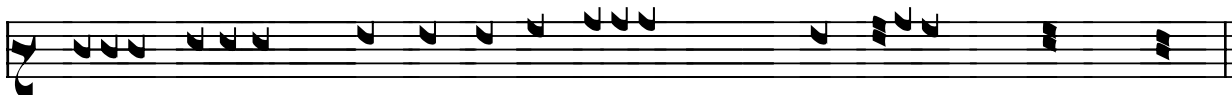
ВОСКРЕСНИ ГОСПОДН ПОМО_ХИ НА И НЪ_БА_ВН НА И МЕНЕ ПКО_Е_ ГШ РА_ ДН.

ВОСКРЕСНИ ГОСПОДН ПОМО_ХИ НА И НЪ_БА_ВН НА И НЪ_БА_ВН НА ИМЕНЕ

ПКО_Е_ ГО РА_ ДН. ПКО_Е_ ГО РА_ ДН.

Bokšay

ВОСКРЕСНИ ГОСПОДН ПОМО_ХИ НА И НЪ_БА_ВН НА ИМЕНЕ ПКО_Е_ ГШ РА_ ДН.

ВОСКРЕСНИ ГОСПОДН ПОМО_ХИ НА

И НЪ_БА_ВН НА ИМЕНЕ ПКО_Е_ ГШ РА_ ДН, И МЕНЕ ПКО_Е_ ГШ РА_ ДН.

Bobák

ВОС_КРЕ_СНИ ГОСПОДН ПОМО_ХИ НА И НЪ_БА_ВН НА ИМЕНЕ ПКО_Е_ ГШ РА_ ДН.

ВОСКРЕСНИ ГОСПОДН ПОМО_ХИ НА

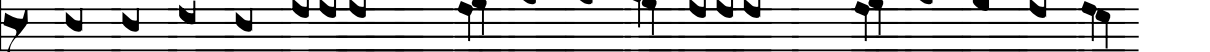
И НЪ_БА_ВН НА ИМЕНЕ ПКО_Е_ ГШ РА_ ДН И НЪ_БА_ВН НА ИМЕНЕ ПКО_Е_ ГШ РА_ ДН.

СТИХЪ:

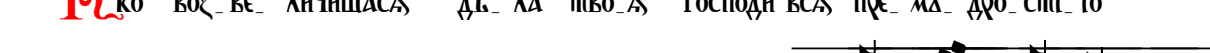
БОЖЕ ОУШИМА НАШИМА ОУСЛЫШАХОМЪ, И ОУШЦЫ НАШИ ВОЗВЪСТПИША НАМЪ ДѢЛО,
ЕЖЕ СОДѢЛААХ ЕСИ ВЪ ДНѢХЪ НЪХЪ, ВЪ ДНѢХЪ ДРЕВНИХЪ.

B. Liturgia v nedeľu // Sunday liturgy

RI

ѤКО БОУ_БЕ_ АНГІІШАСА, ДѢ_ЛА ПЕО_А, ГОСПОДН ВСА, ПР_Е_МѢ_ДРО_СПІ_ГО

СО_ ПЕО_ ѠН_ Е_ СН.

ѲКО ВОУБЕЛѢНІШАСА, ДѢЛА ПѢОУ, ГОСПОДН, ВСА ПРЕМѢДРОСТІЮ
 СО_ ПѢОУ. ѲН Ѳ_ СН СО_ ПѢОУ. ѲН Ѳ_ СН

Bokšay

ІКО БОУБЕ АНГІНШАСА ДѢЛА ПКО_А ГОСПОДИ БСА ПРЕМХДРОСТІГО СО ЛКО_ РН̂ Є_ СН.

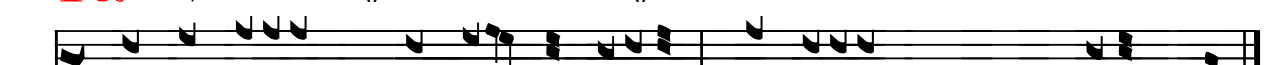
ІКО БОУБЕ АНГІНШАСА ДѢЛА ПКО_А ГОСПОДИ
БСА ПРЕ МХДРОСТІГО СО ЛКО_ РН̂ Є_ СН (БСА ПРЕ МХДРОСТІГО) СО ПКОРН̂ Є_ СН.

Bobák

ИКО БОУБЕЛГНШАСА, ДѢЛА ПКОУ, ГО СПО ДИ ВСА, ПРЕ МХДРОСПІТО СО ПКОУ РН Є СН.

ИКО БОУБЕЛГНШАСА, ДѢЛА ПКОУ, ГОСПОДИ

ВСА, ПРЕ МХДРОСПІТО СО ПКОУ РН Є СН ВСА, ПРЕМХДРОСПІТО СО ПКОУ РН Є СН.

Стѣхъ: БѢГОСЛОВѢ ДУШѢ МОѦ ГДѦ, ГДѦ БЖЕ МОѦ, ВОЗВЕЛѢЧИСА ѢНЪ СѢЛѦ.

D. Uiereň anjelom // Matins of the Angels

RI

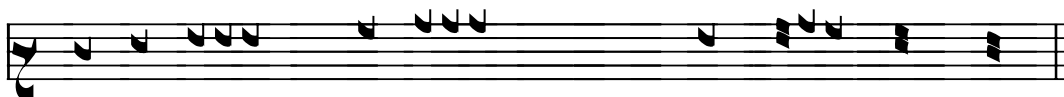
ТВОУАИ АНГЕЛЫ СВОУ А ДАХИ И САХИ СВОУ А ПАА МЕ УГ НЕ НЫ

ТВОУАИ АНГЕЛЫ СВОУ А ДАХИ И САХИ СВОУ А

ПАА МЕ УГ НЕ НЫ ПАА МЕ УГ НЕ НЫ

Bokšay

ТВОУАИ АНГЕЛЫ СВОУ А ДАХИ И САХИ СВОУ А ПАА МЕ УГ НЕ НЫ .

ТВОУАИ АНГЕЛЫ СВОУ А ДАХИ

И САХИ СВОУ А ПАА МЕ УГ НЕ НЫ ПАА МЕ УГ НЕ НЫ .

Bobák

ТВОУАИ АНГЕЛЫ СВОУ А ДАХИ И САХИ СВОУ А ПАА МЕ УГ НЕ НЫ .

ТВОУАИ АНГЕЛЫ СВОУ А ДАХИ

И САХИ СВОУ А ПАА МЕ УГ НЕ НЫ И САХИ СВОУ А ПАА МЕ УГ НЕ НЫ .

Стих: Благослови, душе мой, гд: гдн бже мой, возвеличила єи славо.